

praktiskais

latvietis

Vai sodīs bargāk?

Pavairo ar zālajiem sprauņiem

Pavairojot ar ceru dališanu, mārtiņrozes uzdzied par 10 – 14 dienām agrāk, nekā apsakņojot sprauņus (piemēram, griežot sprauņus jūnijā un izstādot dobē jūlija vidū, ziedpumpuri veidojas oktobra sākumā, krūmi ir zema auguma). Agrai uzziedināšanai zālajos sprauņus var griezt jau marta vidū vai beigās.

Sprauņiem izmanto 5 – 7 cm garas dzinumus galotnes ar trim lapām. Tos sprauž kastītē, kas piepildīta ar kūdras substrātu (pH 5,5 – 6,5), virs tās uzber 1 cm biezu perlīta kārtu (maisījumu labi salaista). Sprauņus sprauž apmēram 1 cm dziļi tā, lai lapas viegli saskaras, bet nepārklāj cita citu, tad pārsedz ar agrotīklu. Apsakņošanās laikā tiem jānodrošina labs apgaismojums, bieža vēdināšana, siltums (+18 °C) un rasināšana. Apsakņošanās ilgst trīs nedēļas, pēc tam temperatūru pazemina līdz +16 °C.

Līdzko sprauņiem izveidojušās saknītes, tos sāk mēslot ar *Kemira 14-11-21* (tējkarote uz 10 l ūdens, reizi desmit dienās). Papildmēslošanu veic līdz augu stādīšanai laukā. Maija beigās augus var stādīt pastāvīgā vietā. Jaunstādus vēlams galotņot – pirmo reizi, kad augi sasnieguši 15 cm, atkārtoti, kad to garums ir 20 centimetri. Galotnes dzinumus iespējams apsakņot.

Ziemcietīgas šķirnes apstādījumiem

Elvīras Zvaigznītes selekcionētās šķirnes 'Lemūnija' (sarkanīgi oranža), 'Ausma' (oranžīgi dzeltena), 'Svētvakars' (koši dzeltena), 'Aisa' (dzeltenīgi oranža), Alfrēda Zvaigznītes izveidotā 'Ilzīte' (violela), ārzemju selekcijas šķirnes 'Superior' (oranža), 'Maļčiš-Kibaļčiš' (violetrozā, bišu un tauriņu aplidots augs), 'Huff's Garden Violet', 'Dwarf Rose' (violela ar zeltainu maliņu), 'Daisy Red' (sarkana), 'Zernica' (tumši sarkana), 'Umka' (balta), 'Orchid Helen' (violeti rozā), kā arī 'Zelta Rudens' (zeltaina) un 'Pasaciņa' (violela). Visas šīs agrās un vidēji agrās mārtiņrožu šķirnes ir zema un vidēja auguma.

Griezto ziedu audzēšanai āra apstākļos: 'Poltavskij Suveņir', 'Ellen' (balta), 'Carnikava' (dzeltenīgi oranža), 'Diana' (sarkana), 'Zlata' (zeltaini dzeltena), 'Sjaivo' (koši dzeltena), 'Čerivna Fleita' (rozā). Neviena no šīm šķirnēm Latvijas klimata apstākļos neziemo.

Audzēšanai podos (ar diametru 15 – 18 cm), balkon, terasu noformēšanai: 'Svētvakars', 'Lemūnija', 'Superior', 'Huff's Garden Violet', 'Alba' (balta), 'Red Daisy', 'Beločka' (balta), 'Fairie' (rozā), 'Maļčiš-Kibaļčiš'.

Pie Viktorijas Birkenfeldes Ogres rajona Lielvārdē, Teiku ielā 13, pavasarī varēs iegādāties apsakņotus mārtiņrožu sprauņus par 20 santīmiem, bet rudenī – stādus par 0,80 – 1,50 latiem.

Palīdziet rododendriem pārziemot!

RIHARDS KONDRATOVIČS, GUNITA RIEKSTIŅA

Mūsu klimata apstākļos mūzjaļo augu pārziemošana dārzkopjiem sagādā daudz rūpju. Pēc 2002./2003. gada ziemas pat vietējās izcelsmes bukšiem, tūjām, rododendriem un citiem mūzjaļajiem augiem parādījās lielāki vai mazāki bojājumi. Lielākoties šie augi nevis izsala, bet izžuva...

Kāpēc tā notiek?

Mūzjaļajiem augiem, atšķirībā no vasarjaļajiem, arī ziemā caur lapām izvaiķo ūdens. Augsne un augu virszemes daļas ziemā ir sasalušas, lapas nesaņem ūdeni, bet transpirācija (izvaiķošana) turpinās. Tādējādi iztērējas visas ūdens rezerves un lapas sakalst. Līdzīgs process notiek ar sala laikā laukā izžautu slapju veļu – vispirms veļa *sasalst ledū*, pēc tam ledus pārvēršas tvaikos (notiek sublimācijas process), un veļa ir sausa.

Kā sagatavot mūzjaļos rododendrus pārziemošanai?

1. Rododendriem pirms ziemas jāuzņem maksimāli daudz ūdens, tāpēc rudenī, kamēr nav iestājies pastāvīgs sals, augi bagātīgi jāsalej.

2. Pirms pastāvīga sala iestāšanās (parasti novembra beigās vai decembra sākumā) mūzjaļo rododendru lapas vēlams apsmidzināt ar 1 % kālija sulfāta (K₂SO₄) vai vienaizvietotā fosforskābā kālija (KH₂PO₄) šķīdumu. Šāda apstrāde paaugstina rododendru ziemcietību.

3. Rododendru stādījumus vēlams mulčēt, saknes 5 – 10 cm biežā slānī nosedzot ar sausu kūdru, priežu skuļām, lapām vai citu mulčas materiālu. Mulčas slānis īpaši noderīgs kailsalā. Pavasarī tas jānovāc.

4. Veģetācijas periodā jāuzmanās ar rododendru mēslošanu. Rododendri jābaro divreiz gadā: agri pavasarī – sniega kušanas laikā un pēc noziedēšanas. Ja mēslo vēlāk, dzinumi turpina augt, līdz salam nepaspēj nobriest un ziemā pat nelielā salā nosalst.

5. Ja pavasarī, kad gaisa temperatūra paaugstinās virs 0 °C, mūzjaļo rododendru lapas neatritinās, nepieciešama lapu rasināšana. Tas jā dara vairākkārt: 1 – 2 nedēļas dažas reizes dienā. Kad augi pietiekamā daudzumā uzņēmuši ūdeni, lapas atgūst normālu stāvokli.

6. Lai pasargātu mūzjaļos rododendrus no iespējamiem bojājumiem ziemā, jāizvēlas piemērota, no valdošajiem vējiem aizsargāta vieta. Rododendrus nedrīkst stādīt pie ēku stūriem, caurvējā.

7. Atklātās, saulainās vietās stādītiem mūzjaļajiem rododendriem sala un saules mijiedarbības rezultātā nereti parādās tā sauktie *saules apdegumi*. Parasti tas notiek agri pavasarī tad, ja naktīs pieturas liels sals, bet dienās saules stari atkausē pret sauli vērsto lapas

Iestājoties salam, mūzjaļo rododendru lapas saritinās un plepk dzinumiem.

Veģetācijas periodā (kad temperatūra ir virs 0 °C) lapas lieņem normālu stāvokli.

Saules apdegumi uz mūzjaļo rododendru lapām pavasarī.

caurulītes pusi. Dienā atkususi lapas daļa salā nosalst, un visā lapas plātnes garumā redzama brūna, atmirušu lapas ausu josla. Lai pasargātu mūzjaļos rododendrus no dedzinošajiem saules stariem, ziemā augi jāapsedz ar egļu vai priežu skuļām.

8. Būtiska nozīme ir arī rododendru sugu un šķirņu izcelsmei, tādējādi – arī to izturībai. Ne visas sugas un šķirnes, ko audzē siltākos klimata apstākļos, ir audzējamas pie mums. Vispiemērotākie un izturīgākie ir Latvijā, brīvdabas apstākļos audzētie rododendri, tai skaitā vietējās selekcijas šķirnes.